

Biuletyn informacyjny nr 4 – grudzień 2007

Spis treści

Od Redakcji

Udane spotkania informacyjne z mieszkańcami jednego z budynków w Dolnej Saksonii

Nowy poradnik "Zrównoważona renowacja budynków socjalnych"

Studium przypadku: projekt demonstracyjny „Ulica Euler w Hannoverze, Niemcy”

Włączanie mieszkańców w proces renowacji

Kalendarz wydarzeń

Od Redakcji

Droży
Czytelniczy,

Wiedza techniczna, prawna i ekonomiczna jest niezbędna do właściwego zaplanowania i przeprowadzenia modernizacji budynku. W proces ten najbardziej zaangażowani są inżynierowie, architekci i administratorzy budynków. Jednak działania mają przynieść korzyści mieszkańcom budynków; mają przyczynić się do zmniejszenia kosztów ogrzewania oraz poprawy standardu i komfortu mieszkań. To również mieszkańcy będą ponosić koszty renowacji. Dlatego tak ważne jest, aby decyzje o planowanych przedsięwzięciach były podejmowane przy pełnym ich zrozumieniu i akceptacji zainteresowanych. Projekt ROSH poświęca mieszkańcom wiele uwagi. To z myślą o nich organizowane są spotkania, to dla nich opracowano materiały i prezentacje o możliwościach oszczędzania energii i sposobach renowacji budynków. Zachęcamy do korzystania z tych materiałów.

Katarzyna Grecka
Wiceprezes
Bałtyckiej Agencji Poszanowania
Energii

Udane spotkania informacyjne z mieszkańcami jednego z budynków w Dolnej Saksonii w ramach projektów demonstracyjnych

Na krótko przed rozpoczęciem remontu budynku wytypowanego do projektu demonstracyjnego (przy ulicy Beuthener Strasse) wszyscy jego mieszkańcy zostali zaproszeni do udziału w spotkaniu informacyjnym. Celem spotkania było nie tylko powiadomienie mieszkańców o planowanych działaniach modernizacyjnych (np. wymianie drzwi balkonowych i okien oraz dociepleniu budynku itd.), ale również poinformowanie o możliwych do podjęcia przez najemców indywidualnych działań zmierzających do zaoszczędzenia energii i podniesienia komfortu budynku. Zamierzeniem spotkania było umożliwienie mieszkańcom pełnego wykorzystania korzyści wynikających z podwyższonej szczelności budynku, okien o wyższej jakości oraz lepszej izolacji cieplnej budynku.

Dotychczas miały miejsce dwa spotkania, cieszące się wysoką frekwencją, a trzecie spotkanie odbędzie się po zakończeniu procesu modernizacji. Był to pierwszy przypadek odnotowany przez właściciela tego wielorodzinnego budynku, gdy pracom modernizacyjnym towarzyszyły tak szerokie działania informacyjne wśród mieszkańców w formie spotkań. Podczas spotkań przedstawione zostały wskazówki i porady w jaki sposób oszczędzać energię, a uczestnikom niezającym języka niemieckiego (głównie pochodzenia rosyjskiego i tureckiego) zapewniono tłumaczenie.

Pierwsze spotkanie we wrześniu 2007 roku koncentrowało się na problemie realizacji planowanych działań oraz na zmianach w projekcie demonstracyjnym przy ul. Beuthener Strasse 2-10. Spotkaniu towarzyszyła ożywiona dyskusja pomiędzy uczestnikami w nich mieszkańcami, przedstawicielami spółdzielni mieszkaniowej (właściciela budynku), architektem prowadzącym oraz przedstawicielem firmy target - koordynatora projektu ROSH, podczas której podjęto decyzję o zorganizowaniu kolejnego spotkania. Drugie spotkanie, przeprowadzone w październiku 2007 roku, dotyczyło głównie wskazówek i porad w sprawie właściwej wentylacji i użytkowania systemu ogrzewania. Zagadnienia te zostały przedstawione w formie prezentacji komputerowej PowerPoint przez panią Nadję Dorokhovą z organizacji non-profit "Migrants for the Agenda 21". Pani Dorokhova wykazała się ogromnymi umiejętnościami w przekazywaniu prostych, ale ważnych porad na temat sposobów korzystania z ogrzewania oraz prawidłowej wentylacji pomieszczeń. Chociaż na początku spotkania niektórzy mieszkańcy wyrażali przekonanie, że wiedzą, co należy robić w tym zakresie, to okazało się, że wynieśli ze spotkania nowe, cenne informacje. Następne spotkanie odbędzie się po pierwszym sezonie grzewczym w wyremontowanym budynku i poświęcone będzie omówieniu i ocenie zmian wynikających z podniesionej szczelności budynku, lepszych okien i podwyższonej izolacji cieplnej budynku.

Projekty demonstracyjne są obecnie na różnych etapach realizacji – na przykład niektóre z nich są w fazie planowania, podczas której działania projektu ROSH mogą mieć wpływ na projektantów/architektów i skłonić ich do przyjęcia zrównoważonego podejścia w przedsięwzięciach modernizacyjnych. W budynkach innych projektów demonstracyjnych trwają już prace modernizacyjne bądź są one zamieszkałe, w związku z czym możliwa jest tylko obserwacja i monitoring.

Osoba do kontaktu: Erika Villa, target GmbH
Telefon: +49 511 90968850
E-mail: villa@targetgmbh.de

Nowy poradnik “Zrównoważona renowacja budynków socjalnych”

W latach sześćdziesiątych powstały w Europie tysiące budynków socjalnych. Aby sprostać potrzebom dnia dzisiejszego i jutrzejszego renowacja tych zaniedbanych zasobów mieszkaniowych powinna uwzględniać zasady efektywności energetycznej i zrównoważonej energetyki. Zadaniem projektu ROSH jest wpływanie na podjęcie takich decyzji dotyczących modernizacji budynków socjalnych, dzięki którym wdrożone zostaną w projektach renowacyjnych lepsze i bardziej efektywne rozwiązania, jak również stymulowanie wzrostu liczby budynków poddawanych modernizacji.

W związku z tym podjęto się opracowania koncepcji poradnika wdrożenia zasad efektywności energetycznej i zrównoważonej energetyki w budownictwie, przeznaczonego zarówno dla architektów, konsultantów energetycznych, planistów, jak i kadry spółdzielni mieszkaniowych odpowiadającej za podejmowanie decyzji oraz firm wykonawczych realizujących projekty modernizacyjne.

Poradnik “Zrównoważona renowacja budynków socjalnych” został opracowany z myślą o wspieraniu powyższych osób i instytucji. Część pierwsza dotyczy kompleksowych rozwiązań termomodernizacyjnych, natomiast część druga poświęcona jest zaawansowanym mechanizmom finansowania. Poradnik przedstawia projekty demonstracyjne, przykłady dobrych realizacji oraz narzędzia stworzone w ramach projektu i jest instrumentem przekazywania informacji zainteresowanym grupom odbiorców o możliwych do wielokrotnego wykorzystania rozwiązaniach stosowanych w projektach renowacyjnych. Dodatkowo, publikacja ta ma stanowić pomoc dla nowych projektów, ułatwiając prowadzenie procesu modernizacji i podjęcie decyzji w sprawie inwestycji remontowej.

Część I obejmuje następujące tematy:

- Przegląd budownictwa socjalnego w poszczególnych krajach i regionach
- Optymalne rozwiązania termomodernizacyjne dotyczące struktury budynku.
- Modernizacja systemu dostawy i dystrybucji energii
- System wentylacyjny
- Narzędzia & podręczniki/ poradniki dotyczące termomodernizacji
- System zapewnienia jakości
- Przykłady najlepszych realizacji

Poradnik powinien przyczynić się do podniesienia jakości działań termomodernizacyjnych.

Poradnik będzie dostępny w językach partnerów projektu (angielskim, niemieckim, włoskim i polskim) na stronie internetowej projektu: www.rosh-project.eu w styczniu 2008 r.

Osoba do kontaktu: Rene Hummer, AEE INTEC
Telefon: +43 3112 588664
E-mail: r.hummer@aee.at

Projekt demonstracyjny: ulica Euler w Hanowerze

Studium przypadku: projekt demonstracyjny „Ulica Euler w Hanowerze, Niemcy”

Projekt demonstracyjny dotyczy trzech wielorodzinnych budynków mieszkalnych przy ulicy Euler w Hanowerze, w których znajdują się łącznie 24 mieszkania. Planuje się przeprowadzenie kompleksowej renowacji tych mieszkań (rok budowy 1959), które obejmie remont dachu, ścian zewnętrznych, stropodachów oraz systemu grzewczego. Modernizacja budynku ma zostać ukończona do końca czerwca 2008 r.

W lipcu 2007 r. przeprowadzono wstępne konsultacje oraz wystawione zostało świadectwo charakterystyki energetycznej. Odbyło się również wiele spotkań z właścicielem budynku, projektantem i kontrolerem jakości (przedstawicielem nadzoru budowlanego).

Obecnie trwają prace przygotowawcze do przeprowadzenia remontu dachu, ścian zewnętrznych, okien i systemu grzewczego. Ogłoszono przetarg na wymianę i modernizację okien oraz docieplenie ścian zewnętrznych. Zorganizowane również zostało spotkanie z mieszkańcami w celu poinformowania ich o planowanych działaniach modernizacyjnych.

Osoba do kontaktu: Janet Simon, IFB
Telefon: +49 511 9651613
E-mail: simon@bauforschung.de

Włączanie mieszkańców w proces renowacji

Do kluczowych zadań projektu ROSH należy problem aktywne włączenie mieszkańców w proces renowacji budynku. Do częstych należą przypadki, gdy brak wiedzy mieszkańców na temat działań modernizacyjnych prowadzi do ich niedostatecznej akceptacji przedsięwzięcia. Przepływ informacji między wszystkimi zainteresowanymi stronami jest niezbędny dla uniknięcia zamieszania spowodowanego brakiem aprobaty mieszkańców i zapewni powodzenie całego przedsięwzięcia.

W początkowej fazie projektu ROSH konsorcjum partnerów podjęło próbę zidentyfikowania potrzeb mieszkańców poprzez przeprowadzenie ankiety wśród osób zamieszkujących budynki wytypowane do projektów demonstracyjnych. Odpowiedzi mieszkańców na pytania ankiety pozwoliły określić cechy budowy budynków oraz poziom świadomości mieszkańców na temat efektywności energetycznej oraz wykorzystania i wytwarzania energii. Wyniki ankiety stały się podstawą do opracowania programu szkoleniowo-informacyjnego dla mieszkańców na temat zrównoważonego wykorzystania energii oraz działań modernizacyjnych. W projekcie ROSH dba się o to, by mieszkańcy mieli prawo współuczestniczenia w działaniach ich dotyczących. Zakłada się, że ich uświadamianie i edukowanie może być pomocne w stymulowaniu aktywnego i świadomego zaangażowania w proces modernizacji, co z kolei wzmocni współpracę między poszczególnymi osobami włączonymi w działania termomodernizacyjne, prowadząc do osiągnięcia lepszych wyników.

Efektywna energetycznie modernizacja budynków

1 Kontrola temperatury & opomiarowanie ciepła

Punkt wyjścia

Tradycyjny system ogrzewania zawsze wykorzystuje wodę o tej samej temperaturze. Ale w pomieszczeniach jest różna temperatura i pomieszczenia mają różne funkcje :

- Na każde pomieszczenie ma wpływ jego ekspozycja względem słońca, okna mają różne wymiary, różne jest wykorzystanie przez użytkowników, różne urządzenia elektryczne ...
- Na każde pomieszczenie ma wpływ wiele czynników, takich jak np. obecność nie ogrzewanych pomieszczeń sąsiednich

Poprawa

Rozwiązaniem jest kontrolowanie temperatury w każdym pomieszczeniu, aby zagwarantować komfort bez zbędnych strat energii

Stopień świadomości mieszkańców na temat możliwości uzyskania informacji nie jest wysoki, ale idea ta nie jest przez nich odrzucana. Mieszkańcom często trudno jest się zobowiązać do podjęcia inicjatyw na rzecz społeczności lokalnej poza sferą prywatną. Wynika to z faktu, iż brakuje im czasu nawet na życie osobiste, nie mówiąc już o życiu towarzyskim i rekreacji. Należy to wziąć pod uwagę planując dalsze szkolenia dla mieszkańców w zakresie efektywności energetycznej i działań termomodernizacyjnych.

W drugiej fazie realizacji projektu opracowane zostały materiały szkoleniowe w formie prezentacji komputerowej, które przedstawiają działania energooszczędne oraz wpływ naszych zachowań na możliwe do uzyskania oszczędności. Materiały te są obecnie tłumaczone na języki lokalne i będą

wykorzystywane podczas spotkań z mieszkańcami. W fazie końcowej projektu efektywność spotkań zostanie poddana ocenie.

Obecnie na stronie projektu ROSH-w części „Tools” (Narzędzia) dostępne są materiały dotyczące zapewnienia jakości podczas procesu termomodernizacji.

Osoba do kontaktu: Chiara Wolter, Ambiente Italia
Telefon: +39 02 27744235
E-mail: chiara.wolter@ambienteitalia.it

Konsorcjum partnerów Projektu ROSH

Projekt ROSH jest unijnym projektem realizowanym przez poniższe konsorcjum, w skład którego wchodzi:

- Agenzia Territoriale per la Casa della Provincia di Novara – **Włochy**
- Agenzia Territoriale per la Casa della Provincia di Asti – **Włochy**
- Ambiente Italia – **Włochy**
- AEE – Institut für Nachhaltige Technologien – **Austria**
- Architektenkammer Niedersachsen – **Niemcy**
- Bałtycka Agencja Poszanowania Energii SA – **Polska**
- Black Sea Regional Energy Centre – **Bulgaria**
- City of Dublin Energy Management Agency – **Irlandia**
- Federcasa – Federazione Italiana per la casa – **Włochy**
- Grazer Energieagentur – **Austria**
- Institut für Bauforschung e. V. – **Niemcy**
- target GmbH – **Niemcy**
(Koordynator Projektu)

Szczegółowe dane kontaktowe dostępne są na stronie:
www.rosh-project.eu

Fotografie, rysunki:
target, IFB, AI, BAPE

Współfinansowane przez

Intelligent Energy **Europe**

Wylączna odpowiedzialność za treść niniejszego biuletynu leży po stronie jego autorów. Biuletyn nie odzwierciedla opinii Wspólnot Europejskich. Komisja Europejska nie jest odpowiedzialna za jakiegokolwiek wykorzystanie informacji w nim zawartych.

Kalendarz wydarzeń

ROSH – planowane wydarzenia

 grudzień 2007–marzec 2008, Hanower

Spotkania szkoleniowe z mieszkańcami budynków objętych projektami demonstracyjnymi ROSH

Po sukcesie dwóch pierwszych spotkań z mieszkańcami przeprowadzonych w ramach projektu demonstracyjnego „Ulica Beuthener” planuje się przeprowadzenie kolejnego w marcu 2008, po zakończeniu sezonu grzewczego dla modernizowanego budynku. Podobne spotkania planowane są na okres grudzień 2007 – marzec 2008 również w ramach innego projektu demonstracyjnego dotyczącego budynku przy ulicy Euler. Celem tych zebrań jest poinformowanie mieszkańców o planowanych działaniach termomodernizacyjnych i omówienie właściwej wentylacji i ogrzewania oraz ocena zmian wynikających z przeprowadzonej modernizacji, tj. większej szczelności budynku, okien o lepszej jakości oraz docieplenia budynku.

 lutymaj 2008, Dolna Saksonia

Stoisko prezentujące projekt ROSH podczas targów regionalnych

W okresie od lutego do maja 2008 projekt ROSH zostanie zaprezentowany na trzech różnych targach regionalnych odbywających się w Dolnej Saksonii. Stoiska zostały przygotowane przez niemieckich partnerów projektu i prezentowane będą podczas następujących imprez: *Ausbau* w mieście Langenhagen (9–13 luty), *NordHaus* w mieście Oldenburg (4–6 kwiecień) oraz *Energytech* w mieście Langenhagen (23–25 maj), a celem zorganizowania ich jest dotarcie do odwiedzających targi projektantów, właścicieli budynków oraz innych zainteresowanych osób.

ROSH – ostatnie wydarzenia

 5-6 października 2007, Warszawa

VII Kongres Polskiej Federacji Stowarzyszeń Zarządców Nieruchomości

W tym roku kongres koncentrował się na zagadnieniu zarządzania energią. W kongresie uczestniczyło ponad 223 osób – zarządcy nieruchomości, właściciele budynków, konsultanci, firmy deweloperskie oraz pośrednicy nieruchomości. Pani Katarzyna Grecka, reprezentująca BAPE, przedstawiła projekt ROSH i opracowane w jego ramach narzędzia ułatwiające proces decyzyjny oraz technologie podwyższonej efektywności produkcji energii, wytwarzanej z odnawialnych źródeł energii.

 24 października 2007, Gdańsk

Spotkanie Okrągłego Stołu Projektu Rosh

W spotkaniu wzięło udział ponad 10 osób - przedstawiciele regionalnych urzędów, władz lokalnych i spółdzielni mieszkaniowych. Głównym tematem spotkania były osiągnięcia projektu ROSH oraz dostępne już narzędzia opracowane w jego ramach. Przedstawiono również założenia nowego dokumentu polityki energetycznej państwa, tj. Krajowy Plan Działań Dotyczący Efektywności Energetycznej oraz postępy we wdrażaniu systemu certyfikacji energetycznej budynków. Druga część spotkania poświęcona była barierom utrudniającym działania termomodernizacyjne budynków mieszkaniowych.

 8 listopada 2007, Cuxhaven

Prezentacja projektu ROSH w banku Sparkasse w Cuxhaven

Gabi Schlichtmann z firmy target GmbH wygłosiła w Cuxhaven referat, którego odbiorcami było 150 właścicieli mieszkań w budynkach wielorodzinnych. Tematyka dotyczyła innowacyjnego Rozporządzenia w sprawie energooszczędności (Energieeinsparverordnung) oraz certyfikacji energetycznej budynków. W dalszej części spotkania omówione zostały ostatnie postępy oraz narzędzia projektu ROSH (np. uruchomienie telefonu informacyjnego przez IFB, pod którym udzielane są mieszkańcom wielorodzinnych budynków socjalnych konsultacje na temat działań termomodernizacyjnych).